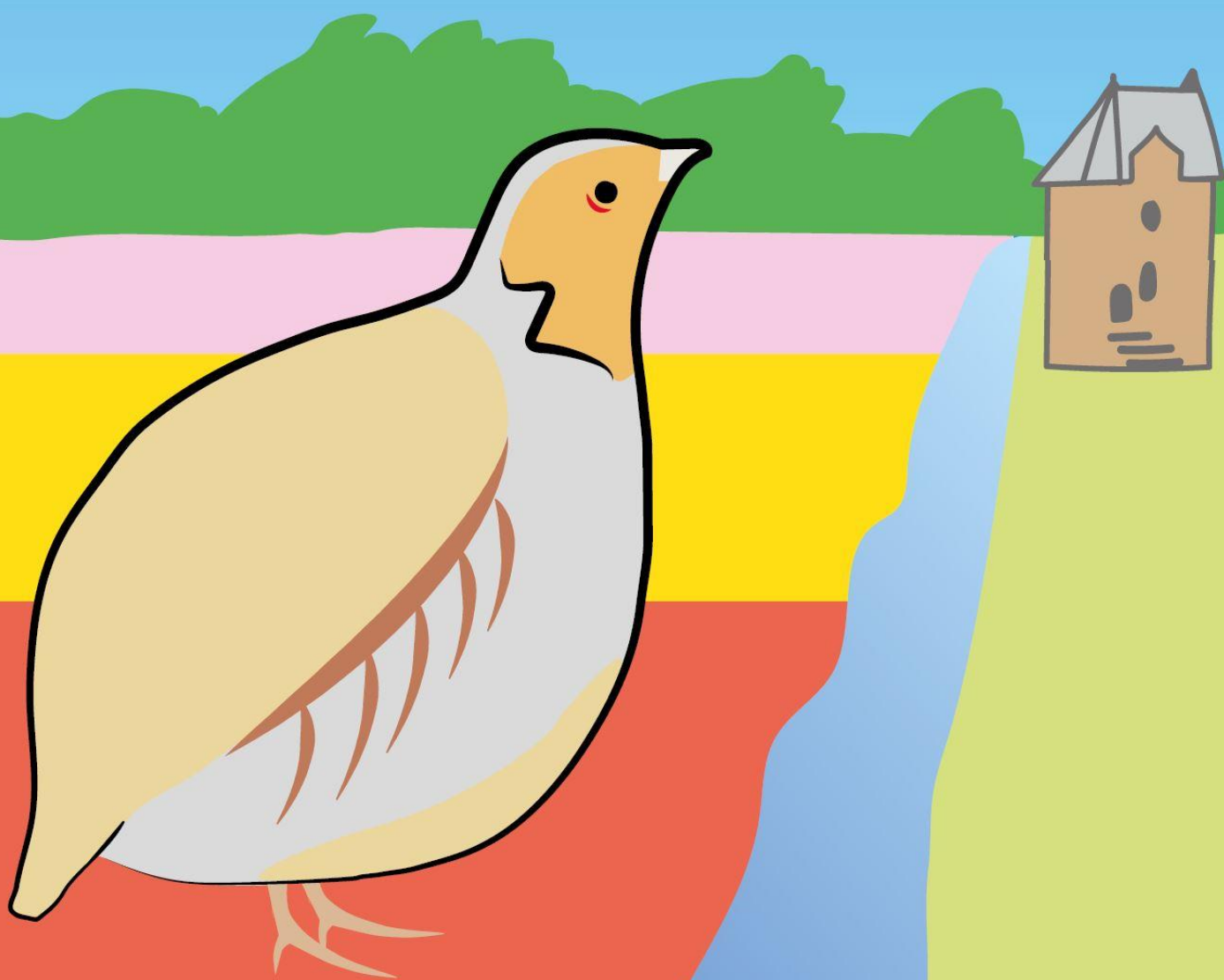

Project Patrijs in de Duin- en Bollenstreek

2020

Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond

**Verslag monitoring en onderzoek verbeteren van de biotoop voor de patrijs
Icoonsoort provincie Zuid-Holland**

Auteur: Anne Marie van Dam Bodem en Groen

In opdracht van: Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond

Lisse, april 2021

ANVL Geestgrond

Anne Marie van Dam
Bodem en Groen

Landschapsfonds
Holland Rijnland

Provincie
Zuid-Holland

Samenvatting

De patrijs is één van de Icoonsoorten van Zuid-Holland; aansprekende diersoorten waarvan het voorkomen aangeeft hoe goed een gebied er ecologisch voorstaat. Ze zijn kenmerkend voor het Zuid-Hollandse landschap in de Bollenstreek. Als het goed gaat met patrijzen is er blijkbaar een goede biotoop voor insecten en akkervogels.

ANLV Geestgrond heeft ook in 2020 maatregelen voor patrijzen bevorderd en de aantallen patrijzen en andere bollenvogels gemonitord. Daarnaast zijn er 32 bollenbedrijven bezocht om te inventariseren wie er aan welke maatregelen wil deelnemen. De brochure '*Zeven makkelijke maatregelen voor de patrijs*' is verschenen, voor kwekers en voor andere grondbezitters en -gebruikers.

Uit de tellingen is geen stijging of daling van het aantal patrijzen af te leiden. De variatie tussen jaren is groot. De bedrijfsbezoeken hebben ertoe geleid dat op 9 bedrijven hagen zijn geplant, met steun van Landschapsfonds Holland Rijnland.

Het aantal kwekers dat akkerranden ingezaaid heeft, is gelijk gebleven. Daarnaast is er gezaaid bij een Bed & Breakfast en in privétuinen. Op twee plaatsen zijn in de winter voedertonnen geplaatst. Dit laatste had nog geen meetbaar resultaat.

Maatregelen geschikt voor actieplan boerenlandvogels

Het aanplanten van hagen en het telen van een groenbemester voor een langere periode zijn geschikte maatregelen die nog meer bevorderd kunnen worden en meegenomen in provinciale subsidiestromen. Dit zijn de maatregelen waar het meeste draagvlak voor bestaat, gevolgd door het inzaaien van overhoeken.

Er zijn nog veel onbekende factoren. Onderzoek daarnaar kan maatregelen voor patrijzen effectiever maken. Bijvoorbeeld:

1. Welke insecten eten patrijzen en zijn die er genoeg? Vergelijk met andere bollenvogels die wel in aantal toenemen.
2. Wat is een goede 'basisstand' voor patrijzen in de Bollenstreek; vroeger werd er gefokt en gejaagd, er is geen goede vergelijking - wat is mogelijk?
3. Wat is het effect van de behandeling van akkers in de winter: braak - strokenteelt - groenbemester?
4. Wat is het effect en wat zijn de mogelijkheden bij slootkantbeheer?
5. Wat is het effect en wat zijn de mogelijkheden van kruidenrijk grasland? (bv in de Elsgeesterpolder)
6. Welke verschillen zijn er per cluster in de Bollenstreek als het gaat om landschapselementen en biodiversiteit? Welke polders moeten absoluut beschermd worden?

Het verdient aanbeveling deze vragen in vervolgprojecten op te pakken.

Naast deze onderzoeksvragen is het nog belangrijker dat het treffen van de genoemde maatregelen ook elk jaar uitgevoerd worden. Daarvoor is het nodig dat subsidies of fondsen beschikbaar worden gesteld om dit te realiseren.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Doelen in 2020	8
3 Acties en resultaten in 2020	9
3.1 Begeleiden van 6 deelnemende kwekers:	9
3.2 Uitvoering maatregelen voor patrijzen	9
3.3 Kennisuitwisseling tussen en kennisontwikkeling van groep deelnemende kwekers	9
3.4 Bedrijfsbezoeken en interesse voor het patrijzenproject	10
3.5 Hagen en heggen planten	12
3.6 Evaluatie van de effectiviteit van de maatregelen.	12
3.7 Communicatie	14
4 Conclusies en aanbevelingen	15
Referenties	16
Bijlage: Resultaten enquête	17

Foto: Hans Roekel

1 Inleiding

In de Bollenstreek leeft, in de bollenvelden, een levensvatbare populatie patrijzen van een dertigtal broedparen. Daarnaast zijn er andere bollenvogels, zoals veldleeuweriken en gele kwikstaarten. De populatie patrijzen staat onder druk. Daarom heeft de Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond in 2018 het initiatief genomen om, met financiële steun van provincie Zuid-Holland, de monitoring en bescherming van patrijzen in de Bollenstreek te verbeteren.

De patrijs is één van de Icoonsoorten van Zuid-Holland; aansprekende diersoorten, waarvan het voorkomen aangeeft hoe goed een gebied er ecologisch voorstaat. Ze zijn kenmerkend voor het Zuid-Hollandse landschap in de Bollenstreek. Als het goed gaat met patrijzen is er blijkbaar een goede biotoop voor insecten en akkervogels.

Er is, naast de bestaande bollenvogel-monitoring, een uitgebreidere patrijzenmonitoring opgezet. In 2019 is er onderzoek gedaan naar het effect van inzaaien van akkerranden op het voorkomen van insecten, een belangrijke voedingsbron voor jonge patrijzen.

In dit rapport worden de resultaten en effecten van de acties van ANLV Geestgrond voor patrijzen in 2020 weergegeven. Dat gebeurt met aanbevelingen hoe patrijzen nog beter beschermd kunnen worden en welke aspecten daarvoor nog opgehelderd moeten worden in vervolgonderzoek.

Foto: Marry van der Geest

2 Doelen in 2020

De doelstellingen van 2020 bouwen voort op 2018-2019 en op de bollenvogelmonitoring vanaf 2002.

1. 10% meer broedparen van patrijs in de streek dan in 2018.
2. Bestendigen van de deelname van kwekers die akkerranden inzaaien voor patrijzen. Groei van het aantal bollenteeltbedrijven dat maatregelen neemt voor patrijzen, met 20%.
Formuleren van tenminste twee toepasbare maatregelen die in aanmerking komen voor een bijdrage uit de landelijke regeling akkervogels/agrarisch natuurbeheer, ter verbetering van de biotoop van de patrijs/akkervogels.
3. Voortzetting van de bollenvogeltelling die vanaf 2002 loopt en de uitgebreidere patrijzenmonitoring die vanaf 2018 uitgevoerd wordt. Het werven en instrueren van vrijwillige patrijzentellers is een belangrijk aspect hiervan.
4. Formuleren van vervolgoelen en onderzoeksvragen met betrekking tot patrijzen in de Bollenstreek.
5. Voorlichting en educatie over patrijzen en het patrijzenproject voor alle betrokken partijen.

Foto: Mariska de Graaff

3 Acties en resultaten in 2020

In de periode januari - december 2020 worden de volgende activiteiten verricht, namelijk:

3.1 Begeleiden van 6 deelnemende kwekers

De zes kwekers die in 2019 akkerranden ingezaaid hadden voor patrijzen, hebben ook in 2020 maatregelen getroffen om de biotoop voor de Patrijs te verbeteren. De maatregelen staan beschreven in onderstaande tabel 1. Zo is er gesproken over de teelt van groenbemesters, het moment van hakselen daarvan en het strooien van zaad over akkers met een strodek. N.a.v. de gesprekken met de deelnemers verwachten we dat ook in 2021 weer begeleiding nodig is bij de maatregelen.

3.2 Uitvoering maatregelen voor patrijzen

In 2020 zijn er ook bij andere bedrijven en burgers maatregelen genomen om de biotoop voor de Patrijs te verbeteren. In tabel 1 zijn deze maatregelen weergegeven. Iedereen doet dit volledig uit vrije wil. Sommigen hebben het zaaizaad vergoed gekregen. Vier bedrijven hebben in 2020 een haag laten zetten, wat ze vergoed kregen vanuit het Landschapsfonds Holland Rijnland (in tabel afgekort tot LHR). Bij 5 andere bedrijven is begin 2021 een haag geplant.

3.3 Kennisuitwisseling tussen en kennisontwikkeling van groep deelnemende kwekers

Op 4 april 2020 stond een Patrijzendag gepland waarin kennis over maatregelen voor patrijzen uitgewisseld kon worden. Door de coronamaatregelen (lockdown) kon deze dag niet doorgaan.

Wel is er op andere manieren kennis verspreid. In 2020 is de brochure '*Zeven makkelijke maatregelen voor de patrijs*' uitgegeven. Deze is opgesteld op basis van het onderzoek van 2019 en kennis uit andere patrijzenprojecten, zoals het Interreg PARTRIDGE project in akkerbouwgebieden in Noord-Brabant, Zeeland en regio's in België, Duitsland, Schotland, Engeland en Denemarken. De maatregelen in het kort:

1. Groenbemesters zaaien
2. Bloemenmengsels zaaien
3. Gefaseerd maaien
4. Rust waarborgen
5. Heggen en hagen aanplanten
6. Struweel aanplanten
7. Bijvoeren in de winter

De brochure zou tijdens de Patrijzendag op 4 april gepresenteerd worden maar is nu verspreid via de website, nieuwsbrief, en bedrijfsbezoeken. Vanuit het project 'Bollentelers WaterWijs' (*Delphy*) is een artikel geschreven over de maatregelen voor Greenity, het vakblad voor bollentelers.

Daarnaast zijn er twee beknoptere folders voor maatregelen op bedrijven en in tuinen.

3.4 Bedrijfsbezoeken en interesse voor het patrijzenproject

In 2020 zijn 32 bedrijven en/of burgers in het buitengebied één of meerdere keren bezocht. Circa 65% daarvan is agrarisch. 10% is ondersteunend voor agrarische bedrijven. En circa 22% zijn burgers of andere bedrijven in het buitengebied of gestopt met de agrarische bedrijfsvoering.

Zes van de 32 bedrijven en/of burgers namen in 2019 al deel aan het project en hebben hun deelname voortgezet door het in standhouden van hun bloeiende akkerrand en/of door het inzaaien van een groenbemester. Bij de bezoeken zijn 16 kwekers geïnterviewd over hun bereidheid om maatregelen te nemen voor patrijzen.

De interesse voor het patrijzenproject is groot: slechts 3 van de 32 bedrijven hadden weinig interesse voor het patrijzenproject, mede door gebrek aan tijd. In 2021 zal opnieuw gekeken worden hoe we deze bedrijven wel kunnen enthousiasmeren. Het merendeel (75%) van de bezochte bedrijven en burgers is enthousiast. De resultaten van de bedrijfsbezoeken staan in de bijlage beschreven.

Foto: Gerard van Steijn

Tabel 1: Maatregelen die ondernemers treffen voor de verbetering van de biotoop voor de patrijs

Agrarische ondernemers die in 2019 reeds deelnamen	Maatregel in 2019	Maatregel in 2020	Vergoeding
Fa. A.T. Zeestraten	Inzaai op akkerrand	Inzaai akkerrand	Zaaizaad
	Groenbemester	Groenbemester	
	Goed maaibeheer	Goed maaibeheer	
	Voederton	Voederton	Tarwe
Fa. C.A. van Paridon	Bloemen op resthoek	Bloemen op resthoek	Zaaizaad
	Inzaai op akkerrand		Zaaizaad
	Natuurvriendelijke Oever	Natuurvriendelijke Oever	Deels
JUB Holland B.V.	Groenbemester	Groenbemester	
Fa. Aad van Eeden	Groenbemester	Groenbemester	
Fa. Bisschops	Bloemen op resthoek	Bloemen op resthoek	Zaaizaad
	Groenbemester	Groenbemester	
Weijers Blooming Dahlias	Bloemen op resthoek	Bloemen op resthoek	Zaaizaad
Andere bedrijven			
Proeftuin KAVB	Bloemen op resthoek		Zaaizaad
Landgoed en Golfbaan Tespelduyn	Voederton	Voederton	Tarwe
Bed en Breakfast 'de Groene Schuur'		Heggen en Hagen	
		Inzaai akkerrand	Zaaizaad
Burgers			
Privétuin	Bloemen op resthoek		Zaaizaad
Privétuin	Struweel	Struweel	
Privétuin	Bloemen op resthoek	Bloemen op resthoek	Zaaizaad
	Groenbemester	Groenbemester	
Diverse bedrijven/burgers die heggen gezet hebben in 2020			
Fa. Wijnhout, Zwartelaan, Lisse		Ligusterhaag	Ja, LHR
Wed. A. van Haaster, Zwartelaan, Lisse		Ligusterhaag	Ja, LHR
Privétuin		Ligusterhaag, fruit en struweel	Ja, LHR
De Tulperij, Oude Herenweg, Voorhout		Beukenhaag	Ja, LHR

3.5 Hagen en heggen planten

Het planten van heggen en hagen is één van de zeven maatregelen die kunnen bijdragen aan een betere biotoop voor de patrijs. In 2020 werd het voor bedrijven mogelijk een heg of een haag te planten en de kosten vergoed te krijgen. Dit werd mogelijk door het Landschapsfonds Holland Rijnland. En naast de 9 deelnemers die heggen en hagen hebben geplant waren er nog eens 10 bedrijven of burgers ook geïnteresseerd in de aanplant van heggen en hagen. Voorbereidingen zijn getroffen om deze aanplant onder te brengen in het Actieplan Boerenlandvogels. Een projectvoorstel hiervoor is door de Groene Klaver met behulp van ANLV Geestgrond ingediend bij de Provincie Zuid-Holland.

3.6 Evaluatie van de effectiviteit van de maatregelen.

De effectiviteit van maatregelen kan uiteindelijk alleen gemeten worden in de aantallen patrijzen en andere bollenvogels in de streek. Omdat de territoria van patrijzen vrij groot zijn in verhouding tot de individuele akkerranden, heggen of andere op zichzelf staande maatregelen, is het effect van een enkele ingreep niet zomaar in aantallen patrijzen terug te zien. Het is het geheel van alle maatregelen samen dat effect moet hebben. Dat is te volgen door de jaarlijkse monitoring van de aantallen patrijzen en andere bollenvogels.

Voor de tellingen van patrijzen is de streek in 7 clusters verdeeld. Voor elk cluster zijn er vrijwillige tellers. Omdat er dit jaar minder vrijwilligers waren dan vorig jaar, zijn niet alle clusters volledig geteld. Voor een paar deelgebieden van clusters is een schatting gemaakt om tot cijfers voor de hele streek te komen (*Voor de methode: zie Van Dam, 2020*). Over de drie jaar waarin de patrijzentelling is uitgevoerd, zien we een behoorlijke variatie. Een langere reeks is nodig om een eventuele trend waar te nemen.

Tabel 2: Aantal territoria van patrijs in 7 clusters

Cluster nr.	Locatie van cluster	Territoria broedparen 2018	Territoria broedparen 2019	Territoria broedparen 2020
1	Polders Hillegom	11-12	11	8
2	Hogeveense Polder	1	4	5
3	Polders Beek en Berg en Daal	3	3	2
4	Polders Sassenheim	3-5	5	3
5	Rondom Oosterduinse meer	4	4	2
6	Zwetterpolder	3	7	2
7	Polders Elsgeest en Hoogeweg	2-3	5	6
Totaal		27-31	39	28

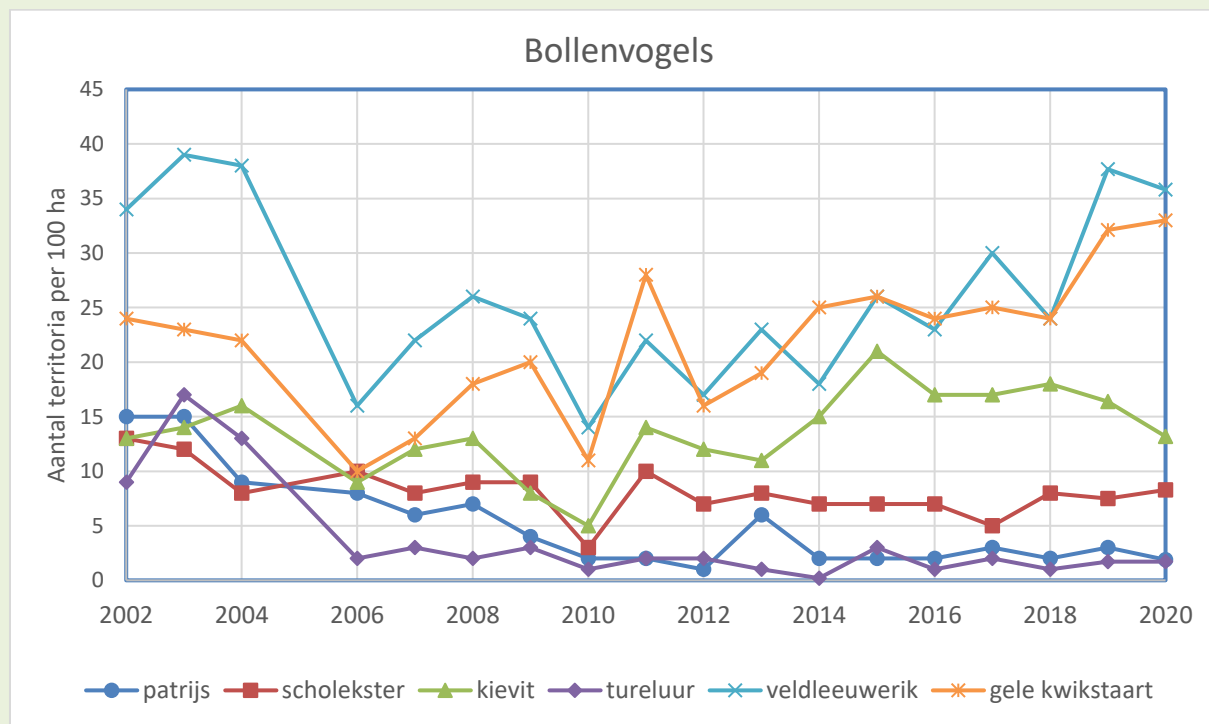
Al vanaf 2002 zijn patrijs, scholekster, Kievit, tureluur, veldleeuwerik en gele kwikstaart gemonitord volgens de BMP-W methode van Sovon. Doel van deze tellingen is om het aantal broedparen (en daarmee territoria) van deze vogels systematisch te volgen, zodat

veranderingen over meerdere jaren betrouwbaar te meten zijn. Er is geteld in 30 kleinere gebieden (Van Dam, 2020).

Tabel 3: Dichtheden (aantal territoria (broedparen) per 100 ha) van een aantal bollenvogels in de tellingen van 2002 t/m 2020. In 2005 is er niet geteld.

Areaal (ha)				584	704	534	426	637	570	635	646	550	510	626	554	448	418	485
Jaar	'02	'03	'04	'06	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17	'18	'19	'20
patrijs	15	15	9	8	6	7	4	2	2	1	6	2	2	2	3	2	3	1,9
scholekster	13	12	8	10	8	9	9	3	10	7	8	7	7	7	5	8	7,5	8,3
kievit	13	14	16	9	12	13	8	5	14	12	11	15	21	17	17	18	16,4	13,2
tureluur	9	17	13	2	3	2	3	1	2	2	1	0,2	3	1	2	1	1,7	1,7
veldleeuwerik	34	39	38	16	22	26	24	14	22	17	23	18	26	23	30	24	37,7	35,8
gele kwikstaart	24	23	22	10	13	18	20	11	28	16	19	25	26	24	25	24	32,1	33

Figuur 1: Dichtheden (aantal territoria (broedparen) per 100 ha) van een aantal bollenvogels in de tellingen van 2002 t/m 2020. In 2005 is er niet geteld.

De evaluatie levert input op de voorbereiding op maatregelen in Actieplan Boerenlandvogels en om te komen tot variabele vergoedingen, afhankelijk van het moment dat een groenbemester gehakseld wordt. Later in het seizoen hakselen biedt patrijzen langer beschutting en voedsel.

3.7 Communicatie

De bijeenkomst voor kennisuitwisseling en de instructie en voorlichtingsavonden voor onze vrijwilligers konden niet doorgaan vanwege Coronamaatregelen. Voor communicatie zijn daarom de volgende activiteiten verricht:

- Samenstelling van de brochure 'Zeven makkelijke maatregelen voor de patrijs'.
- Schrijven van de rapportage van de resultaten van het project in 2018 en 2019
- Samenstellen van twee folders over de maatregelen voor de patrijs voor, respectievelijk voor bedrijven in het buitengebied en voor tuinen van burgers.
- Vier nieuwsbrieven in samenwerking met de Groene Motor voor de vrijwillige tellers van Bollenvogels en/of Patrijs.
- Diverse artikelen in media (persmoment Landschapsfonds Holland Rijnland)
- Brief naar gemeente Noordwijkerhout om rekening te houden met de Patrijs bij bouwplannen in de Bronsgeesterpolder.
- Brief naar gemeenten in Bollenstreek voor een uitzonderingspositie van moestuintjes bij de handhaving op bollengrondbestemming van percelen.

Foto: Sandra Warmerdam
*Overhandiging brochure '7 maatregelen voor de patrijs'
door voorzitter ANLV Geestgrond Mart Duineveld aan Piet van der Poel (KAVB)*

4. Conclusies en aanbevelingen

Tellingen

Het aantal patrijzen in de tellingen is variabel. Er kan (nog) geen toe- of afname geconstateerd worden. In de bollenvogeltelling zijn de aantallen patrijzen stabiel laag. De doelstelling 10% meer patrijzen t.o.v. 2018 is nog niet gerealiseerd.

Bestendigen van deelname door kwekers: Nieuwe bedrijven en ander partijen betrekken

De aanpak met bedrijfsbezoeken blijkt succesvol: er zijn 9 extra bedrijven betrokken bij maatregelen voor patrijzen. Daarmee is het aantal deelnemende bedrijven meer dan verdubbeld. Het verdient dan ook aanbeveling om door te gaan met bedrijfsbezoeken. Ook de stimulans van ondersteuning door Landschapsfonds Holland Rijnland helpt. Het verdient aanbeveling om verder te gaan met fondsenwerving en daarmee het stimuleren van ondernemers en burgers om de biotoop voor de patrijs te verbeteren.

Naast bollenbedrijven zijn er ook vier burgers betrokken die op eigen terrein maatregelen nemen. De informatievoorziening aan ook deze doelgroep heeft daaraan bijgedragen.

Maatregelen geschikt voor actieplan boerenlandvogels

Het aanplanten van hagen en het telen van een groenbemester voor een langere periode zijn maatregelen die mogelijk opgenomen kunnen worden in het actieplan boerenlandvogels. Dit zijn de twee maatregelen waar het meeste draagvlak voor bestaat, gevolgd door het inzaaien van overhoeken.

Clusterinformatie

Van het landschap van de clusters is nog weinig goed geordende informatie beschikbaar. Dat maakt het lastig de gegevens uit de tellingen te interpreteren. In een vervolgproject kan deze info mogelijk verzameld worden en ook op kaart weergegeven. Hiervan wordt in 2021 een werkdocument gemaakt ook voor de samenwerking met het Living Lab B7.

Vrijwilligers en prioriteiten

In 2021 is de telling van de patrijzen geïntegreerd in het tellen van bollenvogels. In 2020 bleek dat de clusters voor de patrijstellingen relatief groot zijn en dat de kans op het daadwerkelijk zien van de patrijs klein. Dit maakte het specifiek tellen van patrijzen tot een arbeidsintensieve taak waarvoor het animo afnam. Door de integratie en een geslaagde wervingsactie voor nieuwe tellers kunnen de aantallen bollenvogels en patrijzen in 2021 weer goed in kaart gebracht worden.

Kennis en geformuleerde vervolgdelen en onderzoeksvragen

Er zijn nog veel onbekende factoren. Beantwoording van onderstaande onderzoeksvragen kan bijdragen in effectievere maatregelen voor de patrijs.

1. Welke insecten eten patrijzen en zijn die er genoeg?
Vergelijk met andere bollenvogels die wel in aantal toenemen.
2. Wat is een goede 'basisstand' voor patrijzen in de Bollenstreek? Vroeger werd er gefokt en gejaagd daarom is er geen goede vergelijking. Wat is mogelijk?
3. Wat is het effect van de behandeling van akkers in de winter?
Onderzoek van het verschil van braak, strokenteelt en groenbemester.
4. Wat is het effect en wat zijn de mogelijkheden bij slootkantbeheer?
5. Wat is het effect en wat zijn de mogelijkheden van kruidenrijk grasland? (bv. in de Elspeesterpolder)
6. Welke verschillen zijn er binnen de streek?
Welke polders moeten absoluut beschermd worden?

Referenties

Dam, A.M. van, 2020. Verslag monitoring en onderzoek verbeteren van de biotoop voor de patrijs, Icoonsoort provincie Zuid-Holland. Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging Geestgrond, Lisse.

Foto: Willem Jan Hooijmans

Bijlage: Resultaten enquête

Zoals gesteld zijn er 32 bedrijven en burgers bezocht. Nog niet bij alle bedrijven is de enquête doorgenomen. Dit omdat er geen tijd was of, omdat het een eerste kennismakend gesprek was. Of omdat het bedrijf alleen bezocht is i.v.m. aanmelding voor het planten van heggen en hagen.

De bedoeling is uiteindelijk dat voor alle bedrijven de vragenlijst ingevuld zal gaan worden.

Verder is het zo dat bij een aantal bekende bedrijven de antwoorden op de vragen al wel bekend waren bij ANLV Geestgrond. Deze informatie is dan ook meegenomen in de resultaten van de vragenlijsten. Niet alle vragen uit de enquête zijn verder gedetailleerd uitgewerkt.

We beperken ons tot de volgende vragen:

a. Worden er wel eens patrijzen waargenomen?

15 van de 16 kwekers ziet wel eens patrijzen. Bij één kweker komen ze niet voor.

b. Wilt u deelnemen aan een Patrijzenapp om waarnemingen door te geven?

Dat is voor 15 van de 17 respondenten het geval.

c. Wilt u patrijzen tellen?

3 van de 12 respondenten is daar positief over. De stap is veel groter dan bij waarnemingen doorgeven via de app.

d. Mogen vrijwilligers patrijzen en andere bollenvogels tellen op uw percelen?

Dat vinden alle 20 respondenten goed. Bij 8 van hen worden al patrijzen geteld.

e. Neemt u deel aan het project Boer zoekt vleermuis?

Deze vraag is meestal niet nadrukkelijk gesteld. Eén van de twee respondenten neemt deel. Veel mensen kennen het project niet.

g. Is er interesse voor een natuurvriendelijke oever?

Eén van de twee respondenten heeft interesse. Dit onderwerp is niet of nauwelijks aan de orde gekomen. Toch lijkt het erop dat de lat om hierin mee te gaan nog erg hoog ligt: het kost ruimte en de grondprijzen liggen erg hoog. Ook denken kwekers dat het waterschap het al snel niet goed zal vinden, bij watervoerende sloten.

h. Neemt u deel aan het ANLB-stelsel?

Het draagvlak voor deelname aan het ANLB-stelsel in de Bollenstreek is minimaal. Van oorsprong konden bollentelers ook niet meedoen aan GLB-subsidies, dus de bekendheid en de mogelijkheden moeten nog groeien.

i. Wat is het voor type bedrijf?

Type bedrijf	Bollen	Vaste planten	Bedrijf anders dan bollen of vaste planten	Burger of stoppend met bedrijf
N=32	20	2	5	5

j. Aantal hectares teelt, ingeval van teeltbedrijf?

Bedrijf	1	2	3	4	5	6
Grootte	2,3 ha	2,5 ha	5 ha	20 ha	25 ha	50 ha

Van 6 bedrijven is bekend hoe groot ze zijn. De gemiddelde bedrijfsgrootte van deze bedrijven is 18,6 ha. Voor een bollenbedrijf in de streek is dit niet groot. Het lijkt erop dat met name kleinere bedrijven oog hebben voor het biotoop van de patrijs.

k. Voert u deze maatregelen voor patrijzen uit, of bent u daartoe bereid?

Groenbemesters

Alle 14 respondenten telen groenbemesters. Groenbemesters worden inmiddels standaard toegepast. De meeste ondernemers gebruiken Japanse haver, die in het najaar wordt gemaaid om bloei te voorkomen en om het niet te groot te laten worden. Wel wordt door een aantal ondernemers geëxperimenteerd om banen te laten staan zodat de patrijs toch beschutting kan vinden. Verder wordt ook ervaring opgedaan met alternatieve groenbemesters zoals de Agrifirm-mix of Sorghum.

(Bloeierende) akkerranden

9 van de 13 respondenten hebben bloeiende akkerranden. Daarvan zijn er 3 geen bollenteler. Als er alleen naar de bollentelers wordt gekeken, dan zijn er 4 van de 10 die niet bereid om akkerranden in te zaaien. De angst voor het uitzaaien van onkruiden is groot. Toch zijn er een aantal ondernemers die het op kleine overhoekjes willen uitproberen.

Maaibeheer van berm- en of slootkant

3 van de 8 respondenten, allen kwekers van bollen of vaste planten, zijn bereid om het maaibeheer van slootkanten aan te passen voor patrijzen. Voor anderen is de drempel te hoog.

Handhaving rust op de percelen

Eén van de vier respondenten lukt het om de rust tijdens de teelt te bewaren. Dat is een bollenkweker. In de bollen is er tijdens de teelt weinig onrust op het veld. Wel is het van belang dat patrijzen bij de oogst kunnen vluchten. De andere drie respondenten hebben een ander bedrijf, bv. vaste planten, waarbij er meer onrust is in de teelt, vaker op het veld gewerkt wordt.

Aanleg heggen en/of hagen

Alle 23 respondenten hebben een heg of haag of willen er één aanplanten. Het draagvlak voor de aanleg van heggen is dus groot. Dat komt mede doordat men de heggen (met name beuken- en ligusterhagen) al kent vanuit het oude bollenlandschap.

Aanleg struweel

In tegenstelling tot de aanleg van heggen en hagen heeft de aanleg van struweel minder animo bij de respondenten: 2 van de 6 ziet het zitten. Argumenten om het niet te doen zijn, dat het te veel dure grond kost, of dat er schadelijke insecten vanuit het struweel de schuur in kunnen komen.

Patrijzen bijvoeren

Twee van de drie respondenten heeft al in de afgelopen winter patrijzen bijgevoerd. De derde zegt dat dit in zachte winters niet nodig is omdat patrijzen dan zelf voldoende voedsel hebben op de akkers.

©2021 ANLV Geestgrond